ใจปลอม

พระธรรมเทศนา โดย

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน

วัดป่าบ้านตาด

ไฟล์นี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์

เพื่ออนุรักษ์และเผยแผ่ธรรมะของพ่อแม่ครูอาจารย์

สามารถนำไปพิมพ์แจกได้ตามความประสงค์

หนังสือเล่มนี้เป็นการยกเอาเนื้อหาในกัณฑ์เทศน์ของหลวงตามาเพียงบางส่วน
ท่านผู้อ่านสามารถอ่านกัณฑ์เทศน์เต็มของหลวงตา ได้จากแหล่งอ้างอิงที่แนบมา

(พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน ห้ามจำหน่าย)

ธรรมชาตินี้....

เรื่องกิเลส **คำว่ากิเลส ๆ เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง ที่กลมกลืนกันกับใจดวงรู้ ๆ นี้** ถ้าจะว่ามืดก็มืดมิดปิดตามองไม่เห็นใจเลย สักแต่ว่ารู้แต่สิ่งที่เราไม่คิดไม่คำนึงว่าเป็นอะไรนั้น นั้นแลเป็นเจ้าอำนาจบังคับจิตใจของโลกอยู่ตลอดเวลา

คำว่าโลกนั้นหมายถึงจิตแต่ละดวงๆ ของสัตว์โลกมีมนุษย์เป็นสำคัญ ย่นเข้ามาสู่วงปฏิบัติของเราแต่ละรูปละนาม มีธรรมชาตินี้เป็นเครื่องปกคลุมหุ้มห่อเอาไว้อย่างมิดตัว ไม่อาจทราบได้อย่างง่ายดาย เพราะเป็นสิ่งที่ลึกลับมาก สลับซับซ้อนมาก แง่งอนพรรณนาไม่จบพรรณนาไม่สิ้น

ที่ธรรมชาตินี้แสดงออกรอบตัวของมัน และทำงานของตัวเองโดยอัตโนมัติอยู่ภายในจิตใจของโลก สร้างวัฏวนวัฏจักรให้หมุนรอบจิตใจอยู่ตลอดเวลา จนสติธรรมปัญญาธรรมหาทางเล็ดลอดออกไม่ได้

ถ้าไม่เอาจริงจังแล้วจะไม่มีทางเล็ดลอด อันนี้เป็นสิ่งที่เรามีความวิตกกังวลมากกับเพื่อนฝูง เท่าที่เคยปฏิบัติมานี้รู้สึกว่าหนักเอามากจริง ๆ ขั้นล้มลุกคลุกคลานก็ทุกข์ไปประเภทหนึ่ง

ขั้นพอตั้งเนื้อตั้งตัวได้บ้างแล้วก็เป็นความทุกข์เพราะการตะเกียกตะกายอีกประเภทหนึ่ง

คำว่าความทุกข์ ๆ นี้ ล้วนแล้วตั้งแต่ทุกข์จากการต่อสู้กับธรรมชาตินี้ทั้งนั้น จนจิตก้าวเดินทางปัญญา

พอรู้ทางเข้าทางออกทางแก้ไขทางหลบหลีกปลีกตัวได้บ้างก็ทุกข์ไปอีกแบบหนึ่ง ทุกข์ไปตลอดที่ต่อสู้กับธรรมชาตินี้ แต่ความทุกข์เหล่านี้ที่กล่าวมาเป็นความทุกข์ที่มีคุณค่า เป็นความทุกข์ที่จะเป็นไปเพื่อทางออกทางหลุดพ้นโดยลำดับลำดาของความเพียร และความทุกข์ที่ได้รับในเวลาประกอบความเพียรนั้น ไม่เหมือนความทุกข์ของโลกทั้งหลายที่ทุกข์อยู่โดยไม่รู้เนื้อรู้ตัว

....

เวลานี้ก็กำลังหมุนเข้าไป ๆ กิเลสประเภทนี้ กิเลสตัวนี้ที่เป็นฟืนเป็นไฟชมกันเต็มโลกธาตุแล้วเวลานี้ นี้ละคือชมกองฟืนกองไฟให้มันเผามันไหม้ไม่รู้เนื้อรู้ตัว นี่กิเลสพาให้ชม ธรรมะท่านตำหนิ ธรรมะของผู้ตำหนินั้นคือจอมปราชญ์

พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ตำหนิทั้งนั้น พระอรหัตอรหันต์ไม่ผ่านกองไฟนี้ไปเสียก่อนเป็นพระอรหันต์ไม่ได้

ท่านทำไมท่านจะไม่เห็นกองไฟทั้งกอง กองใหญ่ ๆ **ราคคฺคิ โทสคฺคิ โมหคฺคิ โลภคฺคิ** ๓ - ๔ กองนี้เผาโลก ไม่มีอันอื่นอันใดเผา

แล้วธรรมชาตินี้อยู่ที่ไหน อยู่ที่หัวใจของสัตว์โลก ไม่อยู่ต้นไม้ภูเขา ดินฟ้าอากาศที่ไหน อยู่ที่หัวใจโลก เพราะฉะนั้นหัวใจโลกจึงได้หมุนเป็นบ้าไปหมด ไม่ว่าเขาว่าเราว่าท่านว่าใครเป็นแบบเดียวกันหมดไม่รู้เนื้อรู้ตัว มันกล่อมได้ถึงขนาดนั้น ถ้าเราไม่รีบแก้ไขเสียตั้งแต่บัดนี้ ไม่เชื่อศาสดาองค์เอกแล้ว เราจะถูกมันจูงจมูกต้อย ๆ ไป มันจูงจมูกไปธรรมดาค่อยยังชั่ว มันจะจูงลงเหวลงบ่อลงนรกอเวจี เกิดตาย ๆ เต็มโลกเต็มสงสาร

อะไรจะมากยิ่งกว่าจิตวิญญาณของสัตว์โลกที่เกิดตาย ๆ และเสาะแสวงหาที่เกิดที่ตายอยู่เต็ม ไม่ว่าแผ่นฟ้าแผ่นดินใต้น้ำบนบกที่ไหน ท้องฟ้ามหาสมุทรทะเลที่ไหนไม่มีช่องว่าง มีแต่ธรรมชาติอันนี้ จิตวิญญาณของสัตว์โลกนี่เสาะแสวงหาที่เกิด เกิดแล้วตายแล้วจมในนรกละไม่ต้องพูด นรกมีขนาดไหนแน่นอยู่ตลอด อัดแน่นตลอดเวลา

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๓๗
http://www.luangta.com/thamma/thamma_talk_text.php?ID=1136&CatID=3

โลกวัฏฏะ ๓

กิเลสวัฏฏ์ ๑ กรรมวัฏฏ์ ๑ วิปากวัฏฏ์ ๑ นี่ละหมุนรอบตัวอยู่เหมือนมดไต่ขอบด้งนั้นแล หมุนไปหมุนมาอยู่อย่างนี้ ทำงานบนหัวใจสัตว์โลกทุกประเภทเรื่อยมาไม่มีเวลายับยั้ง หมุนไปตามหลักธรรมชาติของตัวเองที่เรียกว่าอัตโนมัติ

ส่วนธรรมะนั้นได้ปรากฏขึ้นมาเป็นครั้งเป็นคราว ระงับดับกงจักรทั้งหลายเหล่านี้ ซึ่งเต็มไปด้วยฟืนด้วยไฟเผาไหม้สัตว์โลกให้สงบร่มเย็นลง เป็นวรรคเป็นตอนเป็นเกาะเป็นดอน ไม่ใช่จะตลอดทั่วถึงไปหมดทุกตัวสัตว์ นี่เป็นหลักธรรมชาติที่มีมาดั้งเดิม

พระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ก็มาตรัสรู้ในหลักธรรมชาติเหล่านี้แล แก้ก็แก้สิ่งที่เป็นภัยต่อสัตว์ อันเป็นหลักธรรมชาติอันหนึ่ง ด้วยธรรมซึ่งเป็นหลักธรรมชาติอันหนึ่ง ถ้าเทียบแล้วก็เหมือนกับน้ำสะอาดที่มาชะล้างสิ่งสกปรก หรือว่าเป็นน้ำดับไฟเป็นยุคเป็นสมัยก็ได้ ธรรมชาตินี้มีมาดั้งเดิม ผู้ใดก็ตามถ้าได้หยั่งเข้าถึงอริยสัจ ตรัสขึ้นมาเป็นพระพุทธเจ้าบ้าง เป็นพระสาวกทั้งหลายบ้างแล้ว

ท่านเหล่านี้แลจะจับเอาจุดแห่งอริยสัจ ซึ่งเป็นที่อุบัติแห่งท่านผู้บริสุทธิ์ทั้งหลายนี้ กระจายออกไปทั่วโลกดินแดน ให้เห็นเรื่องกิเลสวัฏฏ์ กรรมวัฏฏ์ วิปากวัฏฏ์ ซึ่งหมุนเวียนไปมาอยู่ตลอดเวลานี้อย่างแจ่มแจ้งตลอดทั่วถึง โดยไม่จำเป็นจะต้องไปทูลถามพระพุทธเจ้าก็ได้ ในขั้นพระอรหัตบุคคลแล้ว สามารถทราบได้อย่างชัดเจนในเรื่องความเป็นมาของสัตว์เกี่ยวกับกิเลสวัฏฏ์นี้

....

เบื้องต้นได้กล่าวถึงเรื่องธรรมเรื่องโลก โลกคือเรื่องของมวลแห่งกิเลสทั้งหลาย ธรรมหมายถึงวิสุทธิธรรม เป็นธรรมที่บริสุทธิ์ล้วน ๆ เป็นธรรมชาติที่มีอยู่ดั้งเดิม แต่ทั้งสองอย่างนี้เป็นข้าศึกซึ่งกันและกัน เป็นเครื่องลบล้างกัน จึงต้องมีมาด้วยกัน ประหนึ่งว่าถ้าเป็นภาษาวิญญาณของเรา เป็นสัตว์เป็นบุคคล ก็เหมือนเป็นคู่เดือดคู่แค้นกันมา คู่ต่อสู้กันมา คู่อริศัตรูต่อกันมา ความจริงก็ไม่ผิดอะไรกับความสกปรกกับน้ำที่สะอาดชะล้างกันเท่านั้นแหละ นี่แยกออกไปเป็นปุคคลาธิษฐาน เป็นเรื่องของบุคคล จึงเป็นเหมือนหนึ่งว่าเป็นคู่เดือดคู่แค้น เป็นคู่ปรปักษ์กันมา โดยถือหัวใจเป็นสนามรบเป็นเวทีที่อยู่ของธรรมชาติทั้งสองนี้

แต่ส่วนมากธรรมชาติฝ่ายต่ำนี้เป็นเจ้าของครองอยู่ภายในนั้น จึงมีอำนาจมากหนุนจิตใจแต่ละดวง ๆ ให้เป็นไปอย่างไร ย่อมเป็นไปได้ตาม

ความมุ่งหมายของมัน ท่านจึงเรียกว่ากิเลสวัฏฏ์ มันหมุนให้ทำกรรมใดก็ทำ ทำบาปก็ทำ ทำประเภทใดก็ตาม ความอยากมันเป็นสิ่งล่อลวงให้สัตว์ทั้งหลายหลงกลของมัน แล้วอยากทำอยากพูดอยากคิด อยากไปอยากมา อยากกระดิกพลิกแพลงในสิ่งที่เป็นไปตามเพลงของมันนั่นแล สัตว์โลกทั้งหลายไม่มีทางที่จะทราบได้เห็นได้รู้ได้ จึงต้องหมุนไปตามอำนาจของมัน แล้วก็โกยผลขึ้นมาให้เป็นความทุกข์ความทรมาน

สิ่งที่ล่อลวงสัตว์โลกก็คือความอยาก หมุนไปเรื่อยเรื่องความอยาก อยากรู้อยากเห็น อยากเป็นอย่างนั้น อยากเป็นอย่างนี้ นี่คือสิ่งล่อลวง เรียกว่ายาเคลือบน้ำตาลมันเคลือบไว้อย่างนั้น เราไม่รู้ว่าความอยากนี้เป็นประเภทใด เป็นยาพิษหรือเป็นอะไร เรารู้แต่เพียงว่าเราอยาก เช่น เราอยากไปเราก็ไป เราอยากอยู่ก็อยู่ ไม่คำนึงว่าไปเพื่ออะไร อยู่เพื่ออะไร ทำเพื่ออะไร ทำดีหรือทำชั่ว ทำผิดทำถูกประการใด เราไม่สามารถที่จะทราบได้ มีแต่ธรรมชาตินี้มันหนุนออกไปเรื่อย ๆ สัตว์โลกจึงลุ่มหลงไปไม่มีประมาณ ความโลภจึงไม่เคยเหือดแห้งภายในจิตใจของสัตว์โลก

....

นี่แหละแดนหรือธรรมชาติโรงงานอันใหญ่โต ที่จะกระจายดูโลกดูสงสารดูตรงนี้ ดูอย่างชัดเจนจากอริยสัจนี้แล เพราะคำว่าอริยสัจ มีฝ่ายกิเลสมืดมัวกำบังมันปิดไว้มันไม่ให้เห็นน่ะซิ พอเปิดออกแล้วก็จ้านี่ว่าไง

นั่นเปิดออกด้วยมรรคคือข้อปฏิบัติ ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา หรือมหาสติมหาปัญญา สว่างจ้าขึ้นมาแล้ว กิเลสที่เป็นตัวพาให้มืดให้บอดมันแตกกระจายไปหมด เหมือนอย่างเมฆพังทลายลงไปแล้ว พระอาทิตย์ก็จ้าขึ้นภายในจิตใจ ที่นี่อันไหนสูญอันไหนไม่สูญ เห็นหมดรู้หมดเลย นี่ไม่เห็นท่านแสดงเอาไว้ในอริยสัจ บรรดาพระพุทธเจ้าพระอรหันต์ทั้งหลาย ไม่เห็นท่านแสดงเอาไว้ว่าตายแล้วสูญมีที่ตรงไหน นี่พิสูจน์กันในอริยสัจนี้มีแต่ตายแล้วเกิด ๆ เพราะกิเลสวัฏฏ์ กิเลสวัฏฏ์ บอกชัด ๆ อย่างนั้นแล้วนี่ กิเลสวัฏฏ์พาให้สัตว์ทั้งหลายเกิด

ผู้ปฏิบัติก็เหมือนกัน เมื่อปฏิบัติลงไปในจุดนี้แล้ว เอาเถอะว่างั้นเลยยังไงก็กิเลสนี้ขนครัวเรือนหนีไม่ทันโน่นแหละ ถ้าลงสติปัญญาได้เข้าในอริยสัจอันเยี่ยมนี้แล้วจะก้าวไปเรื่อย ๆ ด้วยสติปัญญาเป็นอัตโนมัติ นี่ละเป็นสติปัญญาที่จะสังหารสิ่งทั้งหลายที่เป็นข้าศึกต่อธรรมมาเป็นเวลานาน เป็นข้าศึกต่อใจของเรามาเป็นเวลานาน จะสังหารกันที่จุดนี้ ๆ

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๗

http://www.luangta.com/thamma/thamma_talk_text.php?ID=1923&CatID=3

ของปลอม ของจริง

เราเกิดมากับสิ่งจอมปลอมด้วยกันทั้งนั้น รวมทั้งสัตว์ ทั้งบุคคลเข้าด้วยกัน ยังไม่มีความจริงเข้าแทรกสิงจิตใจได้ ใจจึงปลอมทั้งดวง สิ่งที่เป็นเครื่องใช้ของใจจึงปลอมไปตามๆ กัน ความคิดความเห็นในแง่ต่างๆ ทั้งอดีต ปัจจุบัน อนาคต ทั้งความรับทราบ ทางหู ทางตา ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย และอารมณ์ซึ่งเกิดขึ้นทางใจ ล้วนแต่ปลอมทั้งนั้น เพราะไม่มีของจริงออกมาแสดง มีแต่ของปลอมออกแสดงอย่างออกหน้าออกตา ถ้าเป็นร้านค้าก็มีแต่ของปลอมเต็มไปทั้งหน้าร้าน

ส่วนของจริงอยู่โน้นอยู่หลังร้านโน้น หน้าร้านถูกของปลอมปิดไว้อย่างมิดชิดมองไม่เห็น จึงไม่สามารถแสดงตัวออกได้ เพราะฉะนั้นเวลาท่านประกาศสอนธรรมว่า "สัจธรรมเป็นของจริง" ทั้งๆ ที่ได้ยินว่า "สัจธรรมเป็นของจริง" ส่วนใจที่ระลึกตามในขณะที่ฟังว่า "สัจธรรมเป็นของจริง" นั้น มันยังปลอมอยู่ ปลอมอยู่โดยดี เพราะจิตยังไม่จริง อะไรจะจริงก็ตาม เมื่อเข้ามาสู่ใจที่ยังปลอมอยู่แล้วมันก็ปลอมไปตามกันหมด เพราะของปลอมมีอำนาจมากกว่า อะไรมาสัมผัสก็ตาม ความรู้สึกนั้นจะปลอมไปด้วยทุกระยะ จนกว่าธรรมของจริงจะแทรกเข้าได้ เพราะออกจากสิ่งจอมปลอมอยู่แล้วภายในจิตใจ จะเป็นของจริงขึ้นมาได้อย่างไร

การรื้อฟื้น การขุดค้น การปลดเปลื้อง การแก้ไขสิ่งจอมปลอมทั้งหลายเหล่านี้ จึงต้องใช้ความพยายามอยู่ไม่น้อย ลำบากยากเย็นสักเพียงใดก็ต้องอดต้องทนเอาบ้าง เพราะอยากรู้เห็นธรรมของจริงเกิดขึ้นกับใจ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความจงใจของผู้ทำ ถ้าทำด้วยความพอใจ ของยากก็กลายเป็นของง่ายขึ้นมา เพราะทำด้วยความพอใจ ทุกสิ่งทุกอย่างเมื่อทำด้วยความพอใจแล้ว ของยากก็กลายเป็นของง่ายขึ้นมาได้ หนักก็กลายเป็นเบาขึ้นมา เพราะใจคล่องตัว ใจมีความเบา เบาด้วยความพอใจที่จะทำกิจการนั้นๆ

จิตที่หนักนั้นน่ะ แม้ไม่ยกอะไรก็หนักตามธรรมชาติของจิต เพราะกิเลสแต่ละประเภทเป็นของหนัก และฝังจมอยู่ภายในจิต จะทำอะไรที่เป็นสารประโยชน์ก็ขี้เกียจทำเสีย นับแต่ในขณะแรกที่ยังไม่ได้ทำอะไรเลย มันหากหลอกลวงไปเอง “งานนั้นจะหนัก งานนี้จะลำบาก” ความคิดนี่น่ะมันหลอกเอา เลยไม่สามารถทำกิจการนั้น ๆ ให้ลุล่วงไปได้

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๘

http://www.luangta.com/thamma/thamma_talk_text.php?ID=1512&CatID=1

งานล้างป่าช้า

จิตใจขณะใดที่จะออกก่อนได้ จะเป็นฝ่ายต่ำฝ่ายสูงก็ออกแสดงผลก่อนได้ เรื่องความจริงเป็นอย่างนั้น ท่านจึงสอนให้ระมัดระวัง เพราะจิตเป็นของละเอียดและไม่มีกำลังโดยลำพังตนเอง ต้องอาศัยสิ่งอื่นผลักดัน เช่น ฝ่ายต่ำผลักดัน ฝ่ายสูงพยุงส่งเสริม ให้เป็นอย่างไรก็เป็นไปได้

เราจึงต้องสั่งสมความดีอันเป็น “ฝ่ายสูง” ให้มาก ๆ เพื่อจะผลักดันหรือส่งเสริมไปในทางดี กระทั่งจิตหมดสิ่งผลักดันโดยประการทั้งปวงแล้ว ไม่มี “ฝ่ายต่ำ” “ฝ่ายสูง”หรือว่า “ฝ่ายดี” ฝ่ายชั่ว” เข้าเกี่ยวข้อง จิตเป็นอิสระโดยลำพังแล้วนั้นจึงหมดปัญหาโดยสิ้นเชิง นั่นท่านเรียกว่า “จิตบริสุทธิ์”

เทศน์โปรดคุณเพาพงา วรรธนะกุล ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๑๙

http://www.luangta.com/thamma/thamma_talk_text.php?ID=1565&CatID=1

พุทธศาสนาให้ที่พึ่งทางใจ

จากนั้นก็พิจารณาแยกแยะออกให้เห็นชัดเจนด้วยปัญญา ใจมีความเกี่ยวเนื่องมีความสัมผัสสัมพันธ์ มีความติดพันกับสิ่งใด พยายามแยกแยะสิ่งนั้นกับจิต แยกจิตกับสิ่งนั้น เทียบเคียงกันให้ได้สัดได้ส่วน จนเป็นที่เข้าใจกันด้วยเหตุด้วยผล แล้วปล่อยวางกันเข้ามาเป็นลำดับ นี่ยิ่งเป็นการสร้างจิตให้มีความแน่นหนามั่นคงยิ่งขึ้นแก่ตัวเองเป็นขั้น ๆ

การสร้างจิต สร้างด้วยสติปัญญา พิจารณามากเท่าไร สติปัญญายิ่งแตกฉาน เฉลียวฉลาด รอบตัว แม้ที่สุด ความคิด ความปรุงของตนหลอกลวงตนด้วยวิธีใดก็ทราบ และใช้สติปัญญาตามต้อน หรือแก้ไขความจอมปลอมของสังขาร คือความคิดปรุงต่างๆ และสัญญา ความจำหมายต่างๆ อันเป็นเรื่องหลอกตนเองนั้น ให้หายไปโดยลำดับๆ มีแต่สติปัญญาเป็นเครื่องกลั่นกรองสิ่งเหล่านี้อยู่โดยสม่ำเสมอ จิตก็ยิ่งแนบแน่นเข้าไป มีหลักฐานมั่นคงเข้าไปเป็นขั้นๆ

....

นี่คือ การสร้างที่พึ่ง สร้างหลักให้แก่จิตใจ อันไหนที่เป็นสิ่งจอมปลอม จะมีมากน้อยเพียงไรแทรกสิงภายในใจ ปัญญาสามารถแยกแยะคลี่คลายออกได้หมด ตามอำนาจของสติปัญญาที่มีกำลังไม่

หยุดยั้งในการคลี่คลาย ในการแยกแยะ สุดท้ายก็กระจายไปหมด ไม่มีสิ่งใดที่จะมาแทรกสิงจิตใจได้ แม้แต่จิตเสียเอง ซึ่งมีกิเลสอันสำคัญแทรกอยู่ภายในนั้น ก็ยังสามารถทราบได้อีก ไม่เพียงแต่ขันธ์ห้าซึ่งเป็นของหยาบๆ กิเลสที่ละเอียดที่สุด ซึ่งนอนจมอยู่ภายในจิต ไม่อาจมองเห็นตัวได้เลย ปัญญาก็สามารถสอดแทรก แยกแยะได้ จนไม่มีอะไรเหลือ กระจายออกไปตามธรรมชาติของมัน สติปัญญากลั่นกรองออกให้หมด เหลือแต่จิตที่หมดจดบริสุทธิ์ล้วน ๆ

นั้นแล คือ ที่พึ่งอย่างเอกของใจ ไม่มีอันใดที่จะเอกยิ่งไปกว่านี้แล้ว พระพุทธเจ้าถึงธรรมชั้นเอก ก็คือ ถึงธรรมชั้นนี้แหละ ท่านที่ซักฟอกสิ่งที่เป็นมลทินทั้งหลาย ทั้งหยาบ ทั้งกลาง ทั้งละเอียด ออกจากจิตใจโดยสิ้นเชิง ไม่มีสิ่งใดเหลือ นี้แล คือ ที่พึ่งอันเอก ไม่มีที่พึ่งใดในโลกนี้จะเสมอเหมือน จิตที่ได้สร้างที่พึ่งของตนให้สมบูรณ์ โดยหลักธรรมชาติไม่พึ่งอะไรทั้งนั้น เมื่อถึง “เมืองพอ” แล้ว ไม่ต้องพึ่งอะไร!

ส่วนธาตุขันธ์ ก็อาศัยกันไปตามธรรมดา ตามกาล ตามเวลา ทั้ง ๆ ที่เราก็ได้ทราบอย่างชัดเจนด้วยปัญญา ว่าอาศัยกันไปตามกาลตามเวลาเท่านั้น ส่วนความดีของเราที่สร้างมามากน้อยเพียงไร ตั้งแต่การให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา รวมตัวเข้ามาสู่จิตใจ เป็นเครื่องแก้ไขสิ่งที่ไม่ดี สิ่ง

ที่เป็นมลทิน ที่เรียกว่า “บาป” ทั้งหลายออกจากใจ ด้วยความดีทั้งหลายเหล่านั้น

สุดท้ายก็เหลือแต่ความบริสุทธิ์ล้วนๆ คำว่า “บุญ” ก็หมดปัญหาไป คำว่า “บาป” ก็หมดปัญหาไป เพราะใจเลยแล้วจากคำว่า “บุญ” ซึ่งเป็นตัวสมมุติอันหนึ่งในทางที่ดี และจากคำว่า “บาป” ซึ่งเป็นตัวสมมุติอันหนึ่งในทางที่ต่ำ หรือในทางที่ไม่ดี จิตบริสุทธิ์ จิตเป็นกลาง ถึงธรรมชาติที่เป็นกลาง เรียกว่า “มัชฌิมาในหลักธรรมชาติ” อันเป็นผลเกิดขึ้นจาก “มัชฌิมาปฏิปทา” ที่เป็นทางดำเนิน สุดท้าย ปฏิปทาอันเป็นตัวเหตุ มี สัมมาทิฏฐิ เป็นต้น ส่งจิตให้ถึงความบริสุทธิ์เป็น “มัชฌิมาในหลักธรรมชาติของตน” เป็นธรรมอันเอก นี้คือที่พึ่งอันเอก ซึ่งเกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติบำเพ็ญ เป็นหลักธรรมอันยิ่งใหญ่ภายในใจ

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๘

http://www.luangta.com/thamma/thamma_talk_text.php?ID=1516&CatID=1

ใจปลอม วิธีปฏิบัติเบื้องต้น

เอ้า ! ยากก็ตาม เราต้องฝืน เพื่อฉุดลากจิตใจที่กำลังถูกกลุ้มรุมด้วยพิษภัยทั้งหลายนั้นให้พ้นขึ้นมาโดยลำดับ เป็นสิ่งที่ควรทำอย่างยิ่งสำหรับเราผู้หวังความสุขความเจริญ และความพ้นทุกข์โดยสิ้นเชิง

....

เมื่อปัญญาพิจารณาสอดแทรกให้เห็นตามความเป็นจริงแล้ว ย่อมถอนความยึดมั่นถือมั่นเข้ามาได้เป็นลำดับ ๆ ถอนเข้ามาจนไม่มีอะไรเหลือภายในจิต กำหนดเข้าไปจนกระทั่งถึงจิต เชื้อของกิเลสตัณหาอาสวะมารวมตัวอยู่ภายในจิตดวงนี้เท่านั้น สิ่งอื่นตัดออกหมดแล้ว ไม่ยึดถือในส่วนใดอาการใด ปัญญาสอดแทรกเข้าไป ตัดขาดไปเป็นสำดับ ๆ กิเลสไม่มีที่อยู่ วิ่งเข้าไปหลบซ่อนอยู่ภายในจิต พิจารณาค้นคว้าเข้าไปให้เห็นตามหลัก อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา เช่นเดียวกับสภาวธรรมทั่ว ๆ ไป จนกิเลสทนไม่ไหวแตกกระจายออกไปจากจิต นั่นเรียกว่า “ทำลายภพชาติ” เพราะเชื้อของภพชาติมันอยู่ในใจ สติปัญญาถอดถอนได้โดยลำดับจนไม่มีสิ่งใดเหลือ นี่แลคือจิตเป็นอิสระแล้ว! ไม่ต้องไปอาศัยอะไรอีกต่อไป

เทศน์โปรดคุณเพาพงา วรรธนะกุล ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๘

http://www.luangta.com/thamma/thamma_talk_text.php?ID=1547&CatID=1

คนจริงย่อมถึงธรรมของจริง

สมาธิที่เคยได้ยินแต่ชื่อก็จะปรากฏขึ้นที่ใจ มีความสงบเย็นภายในใจ มีความแน่นหนามั่นคงขึ้นที่ใจ ปัญญาเมื่อมีความสงบพอเป็นปากเป็นทางเป็นบาทเป็นฐานแล้ว ให้พิจารณาอย่าขี้เกียจ อย่าติดสุขในสมาธิ อย่าเข้าใจว่าสมาธิจะทรงคุณค่าให้เป็นของเลอเลิศประเสริฐ เพียงแต่ความสงบตะล่อมกิเลสเข้ามาสู่จุดรวม เพื่อง่ายแก่การถอดถอนด้วยปัญญาเท่านั้นเอง ถ้าไม่ฆ่ามันก็เพ่นพ่านไปได้อีก เมื่อตะล่อมเข้ามาสมควรแล้วก็คลี่คลายออกไปฆ่าทีละตัวสองตัว

เหมือนกับเราไล่สัตว์เข้าคอก แล้วจะฆ่ามันทีละตัวสองตัว ฆ่าเรื่อยๆ ฆ่าจนหมดคอกก็ได้เมื่อไล่เข้าคอกแล้ว นี่ สมาธิเหมือนกับไล่สัตว์เข้าคอก คือ ไล่กิเลสเข้ามาสู่ความสงบ แล้วคลี่คลายออกไปด้วยปัญญาแยกนั้นแยกนี้ออกพิจารณา

ดูให้เห็นอนิจฺจํเต็มร่างกายเต็มจิตใจทำไมจะไม่รู้ รูปทั้งรูปนี้มีอาการใดที่ไม่เป็น อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา เห็นเป็นพื้นอยู่ชัดๆ อย่างนี้ จะค้านความจริงไปไหน อนิจฺจํ แปรสภาพอยู่ตลอดเวลา ทุกขํ ใครเป็นทุกข์ ก็คือผู้แบกผู้หามอยู่นี้แหละ เวลานี้มันเป็นทุกข์ อะไรจะเป็นทุกข์ นอกจากผู้แบกผู้หามเป็นทุกข์ คือ หัวใจเราเอง เห็นโทษแห่งความหลงของตัวเองที่

ไปแบกไปหามแล้วเกิดทุกข์ขึ้นมา อนตฺตา ปราศจากคำว่าเป็นสัตว์เป็นบุคคล เป็นเราเป็นเขา เป็นของเราของเขาไปหมดแล้ว ภายในร่างกายก็ดี ภายในจิตเจตสิกธรรมที่แสดงออกมาก็ดี ล้วนแล้วแต่ตัว อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา หากหลงไปตามมัน เจตสิกธรรมที่แสดงมานี้ก็เป็นตัวสมุทัย ก่อตัวเป็นพิษเป็นภัยขึ้นมาแก่เรานั่นแหละ

ถ้าใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญเข้าไป ให้เห็นเป็น อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา ชัดแล้ว สิ่งเหล่านี้ก็ระงับดับไปๆ ดับไปเรื่อยๆ ไม่พ้นจากความจริง ขอให้พิจารณาหยั่งสติปัญญาลงไปถึงพื้นฐานแห่งความจริง คือ อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา เถิด นี้เป็นความจริงซึ่งเป็นพื้นฐานอยู่ภายในร่างกายจิตใจของเรา ในขันธ์ทั้งห้านี้มีอันนี้เป็นพื้นฐานอยู่ตลอดกาล ที่จะต้องพิจารณาให้เห็นตามความจริงของมัน เรียกว่า ปัญญา

....

เมื่อรู้แจ้งเห็นจริงในเรื่องธาตุเรื่องขันธ์แล้ว กิเลสมันจะไปไหน กิเลสเกิดขึ้นจากความสำคัญ เมื่อแก้ความสำคัญด้วยความจริงแล้ว มันก็ถอนตัวไปๆ ฟาดกันให้สะบั้นหั่นแหลกลงไป กิเลสถอนเข้าไปไหน ก็เข้าไปหาจิตดวงเดียวเท่านั้นแหละ เมื่อมันหมดที่ยึดที่เกาะเข้าไปโดยลำดับแล้วเพราะอำนาจของสติปัญญาตีตะล่อมเข้าไปๆ วงแคบเข้าไปๆ

สุดท้ายมันก็ไปกองอยู่ในจิต ปล่อยนิวเคลียร์หย่อนลงในจิตอีกซิ สติปัญญาอัตโนมัติอย่างไรล่ะ ธรรมนิวเคลียร์

นิวเคลียร์ หมายถึงอะไร ปรมาณู หมายถึงอะไร จะทำลายข้าศึกวาระสุดท้ายเอาชัยชนะ ก็คือ มหาสติ มหาปัญญา ละซิ หยั่งลงไปตรงนั้นให้กิเลสขาดสะบั้นแตกกระจายไปหมด ทีนี้ภพชาติอยู่ที่ไหน เมื่อกิเลสซึ่งเป็นตัวภพ เป็นตัวให้ก่อภพก่อชาติ ถูกทำลายลงไปหมดด้วยอำนาจของอาวุธที่ทันสมัย ได้แก่ มหาสติ มหาปัญญา แล้ว ข้าศึกก็หมดเท่านั้นแหละ นี่ละงานของพระ

งานของผู้ต้องการพ้นจากกองทุกข์ในวัฏสงสาร ไม่ต้องมาเกิดแก่เจ็บตายอีก

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๒
http://www.luangta.com/thamma/thamma_talk_text.php?ID=1483&CatID=3

ความเป็นอิสระของจิต

เอ้า ยังเหลืออะไร เมื่อรูปกายก็ได้พิจารณาแล้วว่าเป็น อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา เรื่องอสุภะอสุภังก็เต็มใจ คือหมายความว่าถึงใจ เรื่องว่าธาตุว่าขันธ์ก็ถึงใจ ในส่วนรูปธาตุนี้ จากนั้นก็พิจารณาในเรื่องเวทนา คือใจ เวลาพิจารณาเข้าใจแล้วมันปล่อยเองนะ ถ้ายังไม่ปล่อยก็เหมือนกับเรารับประทานยังไม่อิ่มแล้วหยุดรับประทานไม่ได้ รับประทานไปจนกระทั่งอิ่มแล้วจะบอกตัวเองหยุดเอง อาหารจะมีความเอร็ดอร่อยขนาดไหนก็ตาม เมื่อธาตุขันธ์พอแล้วไม่ยอมรับอีก อันนี้จิตเมื่อได้พิจารณาเรื่องรูปขันธ์เป็นต้นจนเป็นที่พอใจ เห็นแจ่มแจ้งชัดเจนเทียบได้ทุกสัดทุกส่วนแล้วสลัดปัดทิ้งทันที นี่เรียกว่าส่วนรูปกายละไปได้อย่างเด็ดขาดรู้ประจักษ์ใจ

ส่วนเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ที่เกี่ยวข้องทั้งทางส่วนร่างกายและจิตใจ ประสานกันอยู่นี้ ก็พิจารณาเข้าไป ๆ จนกระทั่งถึงเวทนาของจิต จิตมีความผ่องใส จิตมีความสุขก็เป็นสุขเวทนา สุขเวทนาก็เป็นสัจธรรม ทุกขเวทนาก็เป็นสัจธรรม นั่นไม่เอาแต่ว่าทุกข์เป็นสัจธรรมนะที่นี่เวลาเข้าถึงขั้นละเอียดแล้วสุขก็เป็นสัจธรรมได้ อันนี้ในตำราท่านมีหรือไม่มีก็ไม่ทราบนะ ได้ยินแต่ว่า ทุกฺขํ อริยสจฺจํ ท่านว่าอย่างนั้น แต่เวลาปฏิบัติแล้วมันไม่เป็นอย่างนั้น ในทางภาคปฏิบัติที่รู้เห็นกันมา ทุกฺขํ

อริยสจฺจํ นี้เป็นสิ่งที่โลกเห็นได้อย่างชัดเจน โลกไม่ติด โลกมีความเกลียดหน่าย เบื่อที่สุดกลัวที่สุด สุขํ อริยสจฺจํ นี้โลกมีความติดพัน ความติดพันนี้ก็เป็นกิเลสประเภทหนึ่ง เพราะหลงความสุขนั้น เพราะฉะนั้นความสุขนั้นจึงเป็นสัจธรรมประเภทหนึ่งที่เราจะต้องพิจารณาให้รู้เท่าทัน เวลาถึงขั้นมันแล้วเป็นอย่างนั้นนะ นี่เป็นทางภาคปฏิบัติเองโดยไม่มีใครบอก

มันก็ตามทั้งสุขทั้งทุกข์ เวลาจิตมีความผ่องใสขนาดไหน มีความสุขก็รู้ว่านี่คือความสุขอันนี้เป็นสุขเวทนา สุขเวทนานี้ก็เป็นสัจธรรม ไม่ใช่เป็นสิ่งที่จะยึดจะถือ แยกเข้าไป ๆ จนกระทั่งเข้าใจทั้งเวทนา ทั้งสัญญา ทั้งสังขาร ทั้งวิญญาณ เป็นอาการหนึ่งๆ เท่านั้นไม่ใช่เป็นตัวจริงอะไรเลย แล้วหยั่งลงไปกระทั่งถึงจิต อาการเหล่านี้มาจากไหนถ้าไม่มาจากจิต อะไรเป็นตัวการอยู่ภายในจิต

เมื่อพิจารณาถึงขนาดนั้นแล้วจิตมันว่างหมดนะ มันว่างเหมือนเป็นอากาศธาตุทั้งหมด ถึงขั้นมันว่าง คือจิตว่างมีอยู่ ๓ ขั้นของการปฏิบัติ

๑) ว่างในเวลาสมาธิ จิตเข้าสู่สมาธิแล้วจิตก็ว่าง ว่างจากอารมณ์สัญญาอะไร ถึงแม้สิ่งใดจะมีอยู่ก็ตามแต่จิตไม่สนใจ เหลือแต่ความรู้อยู่ว่างเปล่าเท่านั้นก็เรียกว่าว่าง เมื่อถอนออกจากสมาธิแล้วก็ไม่ว่าง

ขั้นที่ ๒ พิจารณาร่างกายจนหมดไม่มีอะไรเหลือ ปล่อยวางร่างกายได้ด้วย แล้วทีนี้จิตก็ว่าง ส่วนเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ยังมีอยู่คือยังติดกันอยู่ พิจารณาเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ จนกระทั่งเข้าถึงตัวจิต ซึ่งเป็นรากฐานของอวิชชาอยู่ที่ตรงนั้น จนกระทั่งอวิชชากระจายออกด้วยอำนาจของสติปัญญาที่ทันสมัย ได้แก่ สติปัญญาอัตโนมัติหรือมหาสติมหาปัญญา

จุดแห่งอวิชชากระจายออกไปหมดไม่มีอะไรเหลือแล้ว นั่นจึงว่างแท้ เรียกว่าว่างโดยประการทั้งปวง ว่างทั้งจิตด้วย ว่างทั้งสิ่งทั้งหลายด้วย วางทั้งจิตด้วยไม่ยึดมั่น วางทั้งสิ่งทั้งหลายด้วย เรียกว่าปล่อยวางทั้งภายนอกปล่อยวางทั้งจิต รู้ตามเป็นจริงทุกอย่าง เหลือแต่ความรู้อันบริสุทธิ์ล้วน ๆ นั่นแล คือ มัชฌิมาปฏิปทา นั่นแลคือมัชฌิมาโดยหลักธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นจากมัชฌิมาปฏิปทา เครื่องดำเนินเข้าไปถึง โดยเป็นทางสายกลางเหมาะสมกับการรู้แจ้งเห็นจริง กับการจะรู้แจ้งเห็นจริงในธรรมนั้น เมื่อเข้าถึงธรรมนั้นแล้วก็เป็นมัชฌิมาโดยหลักธรรมชาติ

เมื่อถึงมัชฌิมาโดยหลักธรรมชาติแล้วก็เป็นอันว่าหมดเรื่องภาระธุระอะไร กิจน้อยกิจใหญ่ที่เกี่ยวกับเรื่องกิเลสนี้เรียกว่าหมด ถ้าเป็นชนะก็เป็นชนะชั้นเอก เรียกว่า เอกฺจ เชยฺยมตฺตานํ ส เว สงฺคามชุตฺตโม

ผู้ชนะตนคือชนะกิเลสทุกประเภทของตนได้โดยเด็ดขาดแล้ว ผู้นั้นแลเป็นผู้ประเสริฐ ความชนะนั้นแลเป็นความเห็นอันประเสริฐ

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๒๑
http://www.luangta.com/thamma/thamma_talk_text.php?ID=839&CatID=3

อวิชชารวมตัว ปกปิดจิตแท้ – ธรรมแท้

พระธรรมเทศนากัณฑ์นี้ แสดงในเชิงตอบปัญหาธรรมแก่พระเถระสำคัญมากองค์หนึ่งในสมัยปัจจุบัน มีเนื้อหาและข้อความดังนี้

นี่คือเวลาเริ่มพิจารณาเข้าสู่จุดรวมของกิเลสวัฏฏ์ ซึ่งได้แก่ อวิชชา ขณะที่พิจารณาก็ยังไม่ทราบว่าตัวเองพิจารณาอวิชชา เป็นแต่เพียงคิดว่านี้มันอะไรนา เป็นข้อข้องใจสงสัยอยู่ตรงนี้ แล้วก็หยั่งจิตลงไปที่นั่น ทำความสนใจในจุดนั้น พิจารณาว่ามันเป็นยังไงไปยังไงมายังไง แต่ก็ไปถูกจุด ทั้งนี้เพราะเราไม่รู้ชื่อมันว่าอะไรเป็นอวิชชา อวิชชาที่แท้จริงกับชื่อมันผิดกันมาก เห็นแต่กระแสของมันกระจายไปทั่วโลก นั้นมันเป็นเพียงกิ่งก้าน เหมือนเราไปหาจับโจรผู้ร้าย ไปจับก็จะได้แต่สมุนของมันเท่านั้น จับคนไหนก็เป็นสมุนของมันๆ ไม่ทราบว่านายมันอยู่ที่ไหน มีรูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร เพราะไม่เคยเห็นหัวหน้ามัน จับมากต่อมาก จับเข้าไปๆ ตีตะล่อมเข้าไปๆ ที่เรียกว่า ล้อมโจร

คือ เจ้าหน้าที่มีจำนวนมากและก็มีกำลังมาก ต่างคนต่างอาศัยกันรวมกันเข้าก็มีกำลังมาก ล้อมรอบจุดที่โจรอาศัยอยู่ จับคนนี้ มัดคนนั้นเข้าไปๆ เมื่อถูกถาม ตามธรรมดาโจรมันจะไม่บอกว่าใครเป็นนายของมัน ถ้าใครเป็นโจรก็มัดมันเข้าไปหมดจนไม่ให้มีเหลือสักคนในวงล้อมนั้น คน

สุดท้ายนั้นน่ะเป็นนายโจร คนสุดท้ายมันจะอยู่ในที่สำคัญ คือ สมุนของโจรจะต้องล้อมรอบขอบชิดรักษาไว้อย่างดีทีเดียว ไม่ให้พบหัวหน้าของมันอย่างง่ายดาย ถูกจับเข้าไปเป็นลำดับๆ จนถึงอุโมงค์ที่หัวหน้าโจรหลบซ่อนก็ฆ่าหมดไม่มีเหลือในที่นั้นแล้ว มันก็ทราบชัดกันละทีนี่ ว่าหัวหน้าโจรตัวฉลาดได้ถูกฆ่าให้สูญพันธุ์ไปเสียแล้ว อันนี้เป็นแต่เพียงรูปเปรียบ คือ จิตที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งใด มันก็เป็นแขนงของความหลง ไม่ว่าจะหลงทางดีทางชั่ว มันเป็นเรื่องของอวิชชาและกิ่งก้านของอวิชชาทั้งนั้น แต่ตัวอวิชชาจริงๆ มันไม่มี

เพราะฉะนั้นอุบายวิธีพิจารณาต่างๆ ถ้าจะเทียบอุปมาก็เหมือนอย่างเราวิดน้ำเพื่อจะเอาปลา ถ้าน้ำมีมาก ปลาจะมีอยู่จำนวนมากน้อยเพียงไรก็ไม่ทราบ วิดน้ำออกจนน้ำแห้งลงไปเป็นลำดับๆ ปลาก็รวมตัวเข้าไปๆ ตัวไหนอยู่ที่ไหนก็วิ่งลงในน้ำ ๆ น้ำก็ถูกวิดออกเรื่อย ๆ ปลาก็รวมตัวเข้าไปตัวไหนวิ่งไปไหนก็มองเห็นเพราะน้ำแห้งลงไปเรื่อย ๆ ผลสุดท้ายเมื่อน้ำแห้งแล้ว ปลาก็ไม่มีที่หลบซ่อนก็จับตัวปลาได้

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๐๙

http://www.luangta.com/thamma/thamma_talk_text.php?ID=1675&CatID=3

อุบายชำระจิตให้เป็นธรรม

ธรรมเหล่านี้พระองค์แสดงไว้ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ไม่ได้นอกเหนือไปจาก "เบญจขันธ์ของเรา" มีใจเป็นประธานสำหรับรับผิดชอบชั่วดีทุกสิ่งที่มาเกี่ยวข้องสัมผัส ธรรมแม้จะมากถึง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ก็ตาม ท่านแสดงไปตามอาการของจิต อาการของกิเลส อาการของธรรม เพื่อบรรดาสัตว์ที่มีนิสัยต่างๆ กัน จึงต้องแสดงออกอย่างกว้างขวางถึง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ เพื่อให้เหมาะสมกับจริตนิสัยนั้นๆ จะได้นำไปประพฤติปฏิบัติและแก้ไขตนเองในวาระต่อไป และควรจะทราบไว้ว่า ผู้ฟังธรรมจากผู้รู้จริงเห็นจริง ควรจะแก้กิเลสอาสวะได้ ในขณะสดับธรรมจากพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ หรือครูอาจารย์ทั้งหลาย โดยไม่เลือกกาลสถานที่

ธรรมทั้งหลายรวมลงที่จิต จิตเป็นภาชนะที่เหมาะสมอย่างยิ่งในธรรมทุกขั้น การแสดงธรรมมีอะไรเป็นเครื่องเกี่ยวเนื่องพัวพันกันอยู่ ที่จำต้องพูดถึงสิ่งนั้นๆ เพื่อความเข้าใจและปล่อยวาง สำหรับผู้ฟังทั้งหลาย ก็มีธาตุขันธ์ รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัสภายนอกอันหาประมาณมิได้ เข้ามาเกี่ยวข้องกับตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ของเรา ซึ่งเป็นภายในตัวเรา จึงต้องแสดงทั้งภายนอกแสดงทั้งภายใน เพราะจิตหลงและติดได้ทั้งภายนอกและภายใน รักได้ชังได้ทั้งภายนอกภายใน

เมื่อแสดงให้ทราบตามเหตุผลทั้งข้างนอกข้างในตามหลักความจริง จิตที่ใคร่ครวญหรือพิจารณาตามหลักความจริงอยู่โดยเฉพาะแล้ว ต้องทราบได้โดยลำดับและปล่อยวางได้ เมื่อทราบสิ่งใดแล้วก็ย่อมปล่อยวางสิ่งนั้น และหมดปัญหาในการที่จะพิสูจน์พิจารณาอีกต่อไป คือสิ่งใดที่เข้าใจแล้ว สิ่งนั้นก็หมดปัญหา เพราะเมื่อเข้าใจแล้วก็ปล่อยวางสิ่งนั้นๆ ปลดปล่อยไปเรื่อยๆ เพราะความเข้าใจถึงความจริงของสิ่งนั้นๆ โดยสมบูรณ์แล้ว

การพิจารณาธรรมในขั้นที่ควรแคบก็แคบ ในขั้นที่ควรกว้างก็ต้องกว้างขวางเต็มภูมิจิตภูมิธรรม ดังนั้นใจของนักปฏิบัติธรรมที่ควรให้อยู่ในวงแคบ ก็ต้องจำกัดให้อยู่ในวงนั้น เช่น การอบรมในเบื้องต้น จิตมีแต่ความว้าวุ่นขุ่นมัวอยู่ตลอดเวลาหาความสงบสุขไม่ได้ จึงต้องบังคับให้จิตอยู่ในวงแคบ เช่น ให้อยู่กับคำบริกรรม “พุทโธ” หรือลมหายใจเข้าออกเป็นต้น เพื่อจะตั้งตัวได้ด้วยบทบริกรรม เพื่อความสงบนั้นเป็นบาทเป็นฐานหรือเป็นรากฐานของใจพอตั้งตัวได้ในการปฏิบัติต่อไป จึงต้องสอนให้จิตมีความสงบจากอารมณ์ต่างๆ ด้วยธรรมบทใดบทหนึ่งตามจริตชอบไปก่อน พอเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจทางความสงบ

เมื่อจิตได้รับความสงบเพราะธรรมบทนั้นๆ พอเป็นปากเป็นทางแล้ว ก็เริ่มพินิจพิจารณาปัญญา ความรู้ก็ค่อยแตกแขนงออกไปโดยลำดับ

หรือตีวงกว้างออกไปจนไม่มีประมาณ เมื่อถึงกาลอันควรที่จะพักจิตด้วยสมาธิภาวนา ก็กำหนดทาง "สมถะ" ด้วยบทธรรมดังที่เคยทำมาแล้ว โดยไม่ต้องสนใจทางด้านปัญญาแต่อย่างใด ในขณะนั้นตั้งหน้าตั้งตาทำความสงบด้วยธรรม บทที่เคยเป็นคู่เคียงของใจ หรือที่เคยได้ปฏิบัติเพื่อความสงบมาแล้ว กำหนดธรรมบทนั้นเข้าไปโดยลำดับ ด้วยความมีสติควบคุม จนปรากฏเป็นความสงบขึ้นมา แล้วมีความสุขความเย็นใจ เรียกว่า "การพักผ่อนหย่อนจิตด้วยสมาธิภาวนา"

เมื่อจิตถอนออกจากการพักสงบนั้นแล้ว ปัญญาก็ต้องคลี่คลายพิจารณาดูสิ่งต่างๆ อันใดที่ควรจะพิจารณาในระยะใดเวลาใด ก็พิจารณาในเวลานั้นๆ จนเป็นที่เข้าใจ เมื่อปัญญาได้เริ่มไหวตัวเพราะพลังคือสมาธิเป็นเครื่องหนุนแล้ว ปัญญาจะต้องทำการพิจารณาอย่างกว้างขวางโดยลำดับๆ ตอนนี้ปัญญาจะว่ากว้างก็กว้าง ธรรมจะว่ากว้างก็กว้างตอนนี้ ปัญญามีความเฉลียวฉลาดมากน้อยเพียงใด ก็ยิ่งพิจารณากระจายออกไปจนรู้เหตุรู้ผลในสภาวธรรมทั้งหลายตามความเป็นจริง แล้วหายสงสัยและปล่อยวางไปโดยลำดับ ตามขั้นของสติปัญญาที่ควรแก่การถอดถอนกิเลสประเภทนั้นๆ ออกจากใจเป็นลำดับๆ ไป

จิตค่อยถอนตัวเข้ามาสู่วงแคบเท่าที่เห็นจำเป็นโดยลำพัง ไม่ต้องถูกบังคับเหมือนแต่ก่อน ก็เมื่อพิจารณารู้ตามความเป็นจริงแล้ว จะไป

พัวพันไปกังวลกับสิ่งใดอีกเล่า เท่าที่กังวลวุ่นวายนั้น ก็เพราะความไม่เข้าใจจึงได้เป็นเช่นนั้น เมื่อเข้าใจด้วยปัญญาที่ได้พิจารณาคลี่คลายเห็นความจริงของสิ่งนั้นๆ แล้ว จิตก็ถอยและปล่อยกังวลเข้ามาเรื่อยๆ จนกลายเป็นวงแคบเข้ามา ๆ จนถึงธาตุถึงขันธ์ถึงจิตตัวเองโดยเฉพาะ ระยะนี้จิตทำงานในวงแคบ เพราะตัดภาระเข้ามาโดยลำดับแล้ว

....

นี่แหละการพิจารณาและรู้วิถีทางเดินของจิต ที่ไปเกี่ยวข้องกับอารมณ์ต่างๆ ย่อมทราบเข้ามาและปล่อยวางเข้ามาโดยลำดับ ตัดทางเสือโคร่งที่เคยออกเที่ยวหากิน ดังท่านว่าไว้ในหนังสือธรรมบทหนึ่ง “ตัดทางเสือโคร่งออกเที่ยวหากิน” คือออกจากทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ไปเที่ยวเกี่ยวข้องกับทางรูป ทางเสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส แล้วกว้านเอาอาหารที่เป็นพิษเข้ามาเผาใจ ปัญญาจึงต้องเที่ยวพิจารณาตามรูป ตามเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เพื่อตัดทางเสือโคร่งที่เคยหากิน โดยการคิดค้นเข้าไป ๆ ตามสายทางเสือโคร่งเสือดาวที่ชอบเที่ยวทางนี้ ท่านว่า ค้นเข้ามาตัดทางของมันเข้ามา จนกระทั่งเอาเสือโคร่งเข้าใส่กรงได้ คือ**“อวิชชา”** ที่เปรียบเหมือนเสือโคร่งเข้ารวมตัวในจิตดวงเดียว กิเลสอาสวะทั้งมวลรวมลงในจิตดวงเดียว กิ่งก้านสาขาตัดขาดไปหมด เหลือแต่จิต กิเลสอยู่ในจิตดวงเดียว ไม่มีที่ออกเที่ยวเพ่นพ่านหาอาหารกินได้ดังแต่ก่อน

"จิตอวิชชา" นี้จะว่าเป็นเหมือนลูกฟุตบอลก็ได้ เพราะปัญญาคลี่คลายถีบเตะไปเตะมาจนแตกแหลกละเอียด คือ กิเลสอวิชชาแตกกระจายภายในนั้น จิตขั้นนี้เป็นขั้นรวมตัวของกิเลส ขณะที่ถูกปัญญาคลี่คลายไปมา จึงเหมือนลูกฟุตบอลถูกถีบถูกเตะนั่นแหละ ถูกเตะไปเตะมาอยู่ในวงขันธ์เสียจนแตกกระจายด้วยปัญญา เมื่อจิตที่เป็น **"สมมุติ"** แตกกระจายไป จิตที่เป็น **"วิมุตติ"** ก็แสดงตัวขึ้นมาอย่างเต็มที่

ทำไมจึงเรียกว่า "จิตเป็นสมมุติ" กับ "จิตเป็นวิมุตติ" เล่า? มันกลายเป็นจิตสองดวงอย่างนั้นเหรอ? ไม่ใช่อย่างนั้น! จิตดวงเดียวนั้นแหละที่มี "สมมุติ คือกิเลสอาสวะครอบอยู่นั้น" เป็นจิตลักษณะหนึ่ง แต่เมื่อได้ถูกชำระขยี้ขยำด้วยปัญญาจนจิตลักษณะนั้นแตกกระจายไปหมดแล้ว ส่วนจิตแท้ธรรมแท้ที่ทนต่อการพิสูจน์ไม่ได้สลายไปด้วย สลายไปแต่สิ่งที่เป็น **"อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา"** ที่แทรกอยู่ในจิตเท่านั้น เพราะกิเลสอาสวะแม้จะละเอียดเพียงใดก็ตาม มันก็เป็น "อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา" และเป็น "สมมุติ" อยู่โดยดีนั่นแล

เทศน์โปรดคุณเพาพงา วรรธนะกุล ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๑๘
http://www.luangta.com/thamma/thamma_talk_text.php?ID=1528&CatID=1

ฝังใจมานาน

ไม่ว่า **อัตตา** ไม่ว่า **อนัตตา** ซึ่งเป็นสมมุติด้วยกันทั้งนั้น จิตจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องเลยถ้าหากว่าเป็นจิตที่บริสุทธิ์จริง ๆ แล้ว จะไม่เข้าไปยึดในเงื่อนทั้งสอง ทั้งอัตตาทั้งอนัตตาซึ่งเป็นสมมุติด้วยกัน เช่นอย่างบุญบาปก็ยังมีอยู่อย่างนั้นในหนังสือก็ดี ปุญญปาปปหินบุคคล ผู้มีบุญและบาปอันละเสียแล้ว บุญบาปเป็นสมมุติ เป็นบันไดสำหรับหนุนขึ้นไป ๆ ถ้าเป็นฝ่ายดี บาปเป็นเครื่องกดถ่วง บุญเป็นเครื่องสนับสนุนไป เหมือนบันไดพอขึ้นถึงที่แล้วบันไดกับคนก็หมดปัญหากันไป สายทางเดินเข้ามาในวัดเรานี้เป็นต้นนะมันก็หมดปัญหากันไปเมื่อถึงที่แล้ว

อัตตา อนัตตา ก็เหมือนกันเช่นนั้น เมื่อถึงที่แล้วก็ปล่อยด้วยกันทั้งสอง เหมือนกับว่า ปุญญปาปปหินบุคคล นั่นเอง ปล่อยเอง รู้ประจักษ์อยู่ในใจนั้น ไม่ได้เป็นอะไรนี่เราพิจารณา อนิจฺจํ เห็นได้ชัด ๆ เรื่อง อนิจฺจํ คือยังไง ๆ พิจารณา ทุกฺขํ ก็ชัด ๆ พิจารณา อนตฺตา เป็นยังไง ๆ ก็เห็นได้ชัด ๆ พอปล่อยอันนี้หมดแล้วมาอันนี้แล้ว ธรรมชาตินั้นไม่ได้เป็นอย่างทั้งสามนี้ นั่นมันเห็นประจักษ์จิตเป็นสิ่งที่ค้านกันได้เหรอ

พอพ้นจากสภาพสามอย่างนี้ออกมาแล้ว อันนี้กลับตรงข้ามกับนั้นแล้ว แล้วยังจะมาจับยัดเข้าไปใน อนตฺตา อีกเหรอ ออกจากคุกจากตะรางไปแล้วยังจะจับยัดไปในตะรางอีกเหรอ ถ้าอย่างนั้นจะว่าพ้นโทษได้ยังไง ให้มันจริงอย่างนั้นซิ ให้มันรู้ในใจซิ

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๒๒
http://www.luangta.com/thamma/thamma_talk_text.php?ID=903&CatID=3

สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา

คำว่าผ่องใสก็ดี คำว่าเศร้าหมองก็ดี คำว่าสุขก็ดี คำว่าทุกข์ก็ดี ธรรมทั้งสองเงื่อนนี้เป็น อนตฺตา นะ นั่นแสดงขึ้นเป็น อนตฺตา พอว่า อนตฺตา มันก็ทราบทันที ซึ่งถึงจิตมันก็ปล่อยพลัวะเดียวไม่มีอะไรเหลือเลย พอถึงขั้นสุดท้ายมันเอา อนตฺตา มาสรุป เอา อนตฺตา มาม้วนชาดก พอถึง ธมฺมา อนตฺตา แล้วนี่ครอบไปหมดเลย สพฺเพ ธมฺมา นาลํ อภินิเวสาย ท่านว่า ธรรมทั้งปวงไม่ควรถือมั่น ถึงขั้นนี้แล้วควรจะพูดถึงเรื่องธรรมทั้งปวงไม่ควรถือมั่น **เมื่อถึงขั้นควรจะปล่อยแล้วให้ปล่อยให้หมด**

เช่นอย่างขึ้น มาถึงบันไดขั้นสุดท้ายแล้วไม่ควรจะกอดบันไดอยู่ ถ้ายังไม่ถึงขั้นนั้น จะบอกให้ปล่อยบันไดไม่ได้ **คนเราจะปล่อยอะไร ๆ เป็น อนตฺตา ไปหมด ทั้ง ๆ ที่ยังหาชีวิตไม่ได้เป็นไปไม่ได้ อตฺตา ต้องเป็นคู่เคียงกันไปโดยลำดับ ๆ จนกระทั่งถึงวาระสุดท้าย** เช่นเดียวกับขึ้นบันได พอถึงขั้นสุดท้ายแล้วมันปล่อยของมันเอง ก็เท้าข้างหนึ่งก้าวเข้าเหยียบบนบ้านแล้ว ถ้าเท้าข้างหนึ่งเหยียบอยู่บันไดมันก็ปล่อยบันไดปุ๊บน่ะซิ นั่นควรปล่อยบันไดแล้วถึงขั้นนี้แล้วปล่อย นี่ สพฺเพ ธมฺมา นาลํ อภินิเวสาย ธรรมทั้งปวงไม่ควรถือมั่น ก็หมายถึงว่า ถึงขั้นนี้แล้วจะยึดอะไรไว้ล่ะ ยึดไว้ทำไม ก็ปล่อย สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา ปล่อยหมดเลย นี่ สรุปเราตรงนี้มารวมยอด ธรรม อนตฺตา มาลงตรงนี้ มารวมยอดเอาตรงนี้

อิ่มโลกอิ่มธรรมที่นี่ โลกก็ไม่ติด อิ่มแล้วพอแล้ว ไม่อยากไม่หิวกับอันใดทั้งหมดขึ้นชื่อว่าสมมุติ ธรรมก็เหมือนกัน ไม่ว่าธรรมดีธรรมละเอียดขนาดไหน สุขทุกข์ละเอียดขนาดไหนซึ่งอยู่ในขั้นสมมุติ อิ่มพอตัวแล้วปล่อย แม้แต่จิตที่บริสุทธิ์ก็ไม่ยึด ถ้ายึดอยู่ไม่เรียกว่าบริสุทธิ์ ยังอาศัยธรรมอยู่ก็ยังเรียกว่ายังยึดธรรมอยู่ ยังเรียกว่ายังไม่บริสุทธิ์ ลง สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา ขึ้นชื่อว่าสมมุติขั้นใด บุญก็ดีบาปก็ดี ปุญฺญปาปปหิน ละทั้งหมดเพราะเป็นสมมุติด้วยกัน ถึงขั้นนี้แล้วเป็นขั้นที่ปล่อย ปุญฺญปาปปหินบุคคล ผู้มีบุญและบาปอันละเสียแล้ว นั่นละที่ว่าอิ่มตัว อิ่มธรรมก็เรียก อิ่มโลกก็เรียก ไม่ยึดมั่นถือมั่นในธรรมทั้งหลาย นี่ผลของการปฏิบัติ

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๒๑

http://www.luangta.com/thamma/thamma_talk_text.php?ID=828&

จิตตานุปัสสนา

เมื่อพิจารณาเต็มเม็ดเต็มหน่วยแล้วมันเป็นเช่นนั้น

“มันสักแต่ว่า.ๆ”

เมื่อพิจารณาถึงขั้น “สักแต่ว่าแล้ว” จะไปยึดมั่นถือมั่นได้อย่างไร! เพราะปัญญาหว่านล้อมไปหมด ปัญญาชำระไปหมด ชะล้างไปหมด มลทินคือกิเลสที่ไปติดพันอยู่กับใจ ความสำคัญมั่นหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องติดพันอยู่ที่ตรงไหน สติปัญญาชะล้างไปหมด ปลดเปลื้องไปโดยลำดับๆ สุดท้ายก็รู้ขึ้นมาอย่างชัดเจน “สวากขาตธรรมทั้งปวง ก็เป็นธรรมที่ซึ้งใจสุดส่วน ใจไม่ยึดมั่นถือมั่นในธรรมและสิ่งใด”

รูปก็สักแต่ว่ารูป ไม่ว่าอาการใดที่เป็นอยู่ในร่างกายเราที่ให้นามว่า “รูป” ก็สักแต่ว่าเท่านั้น ไม่ยิ่งกว่านั้นไป จะยิ่งไปได้อย่างไรเมื่อจิตไม่ส่งเสริมให้มันยิ่ง ความจริงจิตเป็นผู้ส่งเสริม จิตเป็นผู้กดถ่วงตัวเองต่างหาก เมื่อสติปัญญาพิจารณารู้ตามหลักความจริงแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างก็จริงของมันเอง “สักแต่ว่า” นั่น! เมื่อ “สักแต่ว่า” แล้ว จิตไม่เห็นสิ่งนั้นสิ่งนี้มีคุณค่ามีราคายิ่งกว่าตนพอจะไปหลงยึดถือ จิตก็หายกังวล รูปก็สักแต่ว่า ถึงยังเป็นอยู่ก็สักแต่ว่า ตายไปแล้วก็สักแต่ว่าความเปลี่ยนแปร

สภาพของมันเท่านั้น เวทนาเกิดขึ้นมาก็สักแต่ว่า เมื่อสลายลงไปก็สักแต่ว่า ตามสภาพของมันและตามสภาพของทุกอาการ ๆ ปัญหาทั้งปวงในขันธ์ในจิตก็หมดไปโดยลำดับ

สุดท้าย จิตที่มีความรักความสงวนด้วยอำนาจแห่งกิเลสประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่เกาะอยู่ในนั้น ก็พิจารณาลงไป ซึ่งเรียกว่า **"จิตตานุปัสสนา"** คือความเห็นแจ้งในจิตและอาการของจิตทุกอาการว่า "สักแต่ว่าจิต" คือเป็นสภาพหนึ่งๆ เช่นเดียวกับสภาวธรรมทั้งหลาย ไม่ถือจิตเป็นตน ไม่สำคัญจิตว่าเป็นตน ถ้าถือจิตว่าเป็นตนเป็นของตนจะพิจารณาไม่ได้ เพราะความรักความสงวนความหึงหวง กลัวว่าจิตจะเป็นอะไรต่ออะไรไปเสีย แล้วกลายเป็นกำแพงกั้นไว้ จึงต้องพิจารณาตามที่ท่านว่า "จิตตานุปัสสนา" พิจารณาลงไปให้เห็น "สักแต่ว่าจิต" คิดก็สักแต่ว่าคิด ปรุงขึ้นมาดีชั่วก็สักแต่ว่าปรุง แล้วก็ดับไป ๆ สักแต่ว่า ๆ จนถึงรากฐานของ **"จิตอวิชชา"**

รากฐานของ "จิตอวิชชา" คืออะไร?

คือกิเลสชนิดละเอียดสุดอยู่ภายในจิต ไม่พิจารณาจิตนั้นไม่ได้ จิตจะสงวนจิตไว้ แล้วพิจารณากิเลสประเภทนี้ต่างหากนั้น ย่อมหาทางไม่ได้!

เพราะกิเลสประเภทสงวนตัวมันหลบอยู่ในอุโมงค์ คือจิตนี้แหละ! จะเสียดายอุโมงค์อยู่ไม่ได้ ถ้าโจรเข้าไปอาศัยอยู่ในอุโมงค์นี้ เราจะเสียดายอุโมงค์ไม่ได้ ต้องระเบิดหมดทั้งอุโมงค์นั่นน่ะ ให้มันแตกทลายกลายเป็นชิ้นส่วนไปหมด

นี่ก็เหมือนกัน ระเบิดด้วยสติปัญญาให้หมดเลยที่ตรง "อุโมงค์คือจิตอวิชชา" นี้ให้สิ้นซากไป

เอ้า ถ้าจิตเป็นจิตจริง ทนต่อการพิสูจน์ ทนต่อความจริงจริงๆ จิตจะไม่ฉิบหาย จะฉิบหายไปแต่สิ่งที่เป็นสมมุติเท่านั้น! ธรรมชาติตัวจริงของจิตแท้ๆ จะไม่ฉิบหาย และอะไรจะเป็น **"วิมุตติ"?** ถ้าจิตสามารถเป็นวิมุตติได้ ทนต่อการพิสูจน์ ทนต่อการพิจารณาทุกอย่างได้ ก็ให้จิตรู้ตัวเอง จิตนั้นจะยังคงเหลืออยู่

อันใดที่ไม่ทนต่อการพิจารณา อันใดที่เป็นสิ่งจอมปลอม ก็จะสลายตัวของมันไป จงพิจารณาลงที่จิต ดีชั่วเกิดขึ้นก็แต่เพียงแย็บๆๆ อยู่ภายในจิต ดับไปก็ดับที่จิต ค้นลงไปพิจารณาลงไป เอาจิตเป็นสนามรบ

เราเอาเสียง เอากลิ่น เอารส เป็นสนามรบ พิจารณาด้วยปัญญาผ่านเข้ามาถึงขั้นเอารูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นสนามรบ

พิจารณาจนรู้แจ้งเห็นจริงแล้วปล่อยวาง ๆ ปล่อยวางไปตามเป็นจริง

อ้าว! ที่นี่กิเลสมันไม่มีที่ซ่อนก็วิ่งเข้าไปอยู่ในจิต ต้องเอาจิตเป็นสนามรบอีก ฟาดฟันกันด้วยปัญญาสะบั้นหั่นแหลกลงไปเป็นลำดับๆ โดยไม่มีข้อแม้ข้อยกเว้นว่าจะควรสงวนอะไรไว้เลย อันใดที่ปรากฏจะพิจารณาฟาดฟันให้อันนั้นแหลกไปหมด ให้รู้เข้าใจไปหมด นั่น!

สุดท้ายกิเลสก็ทนตัวอยู่ไม่ได้ กระจายออกไป นั่น ! ของจอมปลอมต้องสลายตัวไป ของจริงอันดั้งเดิมแท้ได้แก่จิต ก็เป็นธรรมชาติที่บริสุทธิ์ขึ้นมาแทนที่ที่กิเลสหายไป หาความสลายหาความฉิบหายไปไม่มีเลย นี้แลคือความประเสริฐแท้ เราชนะเพื่ออันนี้ ธรรมชาติแท้ไม่ตายไม่ฉิบหายถึงจะถูกพิจารณาขนาดไหนก็ตาม แต่สติปัญญาจะฟาดฟันจิตให้แหลกละเอียดจนฉิบหายไปหมดนั้นเป็นไปไม่ได้ นั่น

สุดท้ายจิตก็บริสุทธิ์ได้ด้วยปัญญา พอจิตบริสุทธิ์เต็มที่แล้ว ปัญญาก็หมดหน้าที่ไปเอง หรือหมดภาระหน้าที่ของตนไปเองตามหลักธรรมชาติของสติปัญญา พอจิตบริสุทธิ์เต็มที่แล้วปัญญาก็หมดหน้าที่ไปเอง หน้าที่ของตนไปเอง ตามหลักธรรมชาติของสติปัญญาที่เป็นสมมุติฝ่ายแก้กิเลสทั้งมวล นอกจากเราจะนำไปใช้บางกาลบางเวลาในแง่ธรรมต่างๆ หรือธุระหน้าที่ต่างๆ เท่านั้น

ที่จะนำมาแก้ มาทำลายกิเลส ถอดถอนกิเลสด้วยปัญญาดังที่ได้ทำมาแล้วนั้น ไม่มีกิเลสจะให้แก้ให้ถอน สติปัญญาจะถอนอะไร ต่างอันต่างหมดหน้าที่ของตัวไปเองโดยอัตโนมัติหรือธรรมชาติ

สิ่งที่ยังเหลืออยู่ เหนือสัจธรรมทั้งสี่ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ก็ได้แก่ความบริสุทธิ์ คือผู้รู้ล้วนๆ ผู้นี้แลเป็นผู้พ้นจากสมมุติโดยประการทั้งปวง พ้นจากกิเลสโดยประการทั้งปวง ทรงไว้ซึ่งความบริสุทธิ์ที่ท่านเรียกว่า“วิมุตติ” เราจะไปหา “วิมุตติ”ที่ไหน? ความหลุดพ้นอยู่ที่ไหน? ก็**มันติดข้องอยู่ที่ไหน? เมื่อพ้นจากความติดข้องแล้ว มันก็เป็นความหลุดพ้นที่เรียกว่า “วิมุตติ” เท่านั้นเอง** การแสดงธรรมจึงยุติเพียงเท่านี้ ไม่มีความรู้ความสามารถแสดงให้ยิ่งกว่านี้ได้

เทศน์โปรดคุณเพาพงา วรรธนะกุล ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๑๙
http://www.luangta.com/thamma/thamma_talk_text.php?ID=1781&CatID=1

ที่มาของข้อมูลในหนังสือ

ท่านผู้อ่านสามารถตรวจสอบและเทียบเคียงความถูกต้อง
จากแหล่งอ้างอิงที่แนบมาหรือ อื่น ๆ

* หมายเหตุ: เป็นการเก็บข้อมูลไว้ในช่วงปี ๒๕๕๗-๒๕๕๙
หากท่านไม่สามารถดูข้อมูลในแหล่งอ้างอิงได้ สามารถค้นหาได้จากแหล่งอื่น ๆ

เราจึงต้องสั่งสมความดี

อันเป็น “**ฝ่ายสูง**” ให้มาก ๆ

เพื่อจะผลักดันหรือส่งเสริมไปในทางดี

กระทั่งจิตหมดสิ่งผลักดันโดยประการทั้งปวงแล้ว